

Neuschwanstein ja Wagner

ALO PÕLDMÄE

TMMi muusikaosakonna juhataja

Kui Eestis hakati 1869. aastal pida-
ma esimest üldlaulupidu, alustati
Lõuna-Saksamaal Baierimaal, otse
Šveitsi piiri lähedal ühe imelise lossi, Neu-
schwansteini ehitamist. Selle lossi kohta
kehtib kõige paremini määratlus “muinas-
jutuloss”. Tõepoolest, välimuselt, arhitek-
tuuri poolest, meenutab ta lapsepõlveaeg-
seid kujutlusi lossidest. Ja just muinasjutu-
lossidest, kus on palju torne, siseõuesid,
kaaraknaid, võlvkäike, paksude müüride
sees erineva kujuga väikseid aknaid ja palju
muud. Neuschwansteini lossi nähes mee-
nub kohe lasteraamat “Tuhkatriinu” mui-
nasjutuga, kus pildid oli joonistanud kunst-
nik Siima Škop. Eriline on lossi asukoht
kõrgel mäe otsas, kuhu lähedal oleva järve

juurest minekuks kulub üle poole tunni.

Küllastasin Neuschwansteini selle aasta
augustis. Muusikutele pakub loss veel erilist
huvi, sest see on tihedalt seotud helilooja
Richard Wagneriga, kelle sõbraks, idee- ja
mõttekaaslaseks oli lossi rajaja, Bayeri ku-
ningas Ludwig II. Eriti lähendas neid mõle-
ma eriline huvi vanade saksa saagade, ee-
poste ja legendide vastu, traagilise saatuse-
ga õilsatest rüütlistest õhkuva romantika
vastu. Kuningas oli vaimustuses Wagneri
võimest tõsta vanade sangarite vägiteod
ooperi kaudu erilistesse kõrgustesse.

1868. aasta 13. mail kirjutas kuningas
Ludwig II Richard Wagnerile: “Mul on ka-
vatsus vanad Hohenschwangau kindluse
varemed Pöllathi kose juures üles ehitada.

Ehtsas vanade saksa rüütli losside stiilis. See
koht on ilusaim, mida võib leida.”

Lossi ehitamist alustati 1869. aastal.
Töödega saadi valmis 1886. aastal. Kõigil
järgnevatel aastail jälgis kuningas lossi valmi-
mist, tegi jooniseid, täiendas kõikvõimalike
ettepanekutega tööprojekte, planeeris ruu-
mide jaotust. Ludwig II kaunistas ja kujun-
das lossi paljud ruumid maalide ja muude
kunstiteostega, mis kajastavad Wagneri oo-
perite temaatikat ning olulisemaid tegelasi.

Riietumisruumi põhimaal kujutab
kuulsat minnesingerit Walther von der
Vogelweidet (1170–1230). Kuninga töötu-
ba on kujundatud romantilises stiilis. Seina-
maalidel on stseenid “Tannhäuserist”, sa-
muti Wagneri ooperi “Nürnbergi meister-
lauljad” kaudu tuntuks saanud minnesinge-
rite võistulaulmise stseen. Elutoa põhimaal-
lingud on pühendatud Lohengrini saagale.
Suure, romantilises stiilis raamatukapi ukse
ehivad Tristani ja Isolde, Parsifali ja Siegfrie-
di saagade teemad. Otseselt lauljaile ja laie-
mas kontekstis Wagneri ooperitele pühen-
datud ruum on Lauljate saal (*Sängersaal*).
Selle ruumi “komponeeris” Ludwig II ka-
hest Saksamaa idaosas asuva Wartburgi
lossi saalist: pidusaalist (*Festsaal*) ja Lauljate
saalist (*Sängerlaube Saal*). Selle saali suurte
maalide autorid on Müncheni kunstnikud
Spiess ja Piloty ning need kujutavad stseene
Wagneri ühest suurejoonelisemast ooperist
“Parsifal”.

Ludwig II eluajal ei kasutatud saali ot-
seselt muusikasündmuste jaoks. Alles 1933.
aastal, Wagneri 50. surma-aastapäeval võeti
saal kasutusele ja seal toimus suur pidulik
kontsert. Ruumis on väga hea akustika, sel-
lele aitab kaasa rikkalike nikerdustega kuu-
sepuust lagi. Alates 1969. aastast toimuvad
siin septembrikuus iga-aastased lossikont-
serdid.

